

15 ta' Marzu, 1995

Imħallfin:-

S.T.O. Prof. Giuseppe Mifsud Bonnici LL.D. - President

Onor. Carmel A. Agius B.A., LL.D.

Onor. Noel V. Arrigo LL.D.

Avukat Dottor Robert Staines *noe*

versus

Vivian Bianchi *et noe*

Polza ta' Karigu - Patt ta' Esklużjoni ta' Ġurisdizzjoni tal-Qrati Taghna

Patt ta' esklużjoni ta' ġurisdizzjoni tal-Qrati huwa normalment kontra l-ordni pubbliku pero' meta l-bastiment ikun stranjier u l-merkanzija tkun tghabbiet f' port barrani allura l-konvenut ghandu d-dritt li jiftiehem li huwa jissottometti ruhu ghall-ġurisdizzjoni tal-post fejn huwa rreġistrat il-vapur jew fejn titghabba l-merkanzija.

Il-Qorti:-

Il-kawża fl-Onorabbli Qorti tal-Kummerç saret biex il-kumpannija assikuratriçi tiehu minghand is-soċjeta' konvenuta s-somma ta' seba' mija u erbgha u hamsin lira (Lm754) ghad-danni li hija kellha thallas lil G.D. Trading Co. Ltd. billi din ta' l-aħhar kienet importat mitejn u hames (205) kartuna *panettone* li ġew ittrasportati mill-bastiment Espresso Venezia li tiegħu kienet agent f'Malta l-kumpannija konvenuta, u peress ukoll li l-bastiment kienet tagħmel minnu s-“Societa' Trasporti Castelletti”, u hmistax (15)-il kartuna rriżultat avarjata. Intalbu wkoll hamsa u tletin lira (Lm35) spejjeż ta' eżami ta' stima tal-ħsara;

Il-konvenuta eċċepiet preliminarjament illi l-Qrati Maltin m'għandhomx ġurisdizzjoni biex jisimghu l-kawża skond il-klawsola 20 tal-polza ta' karigu;

L-imsemmija Qorti għaddiet biex tikkonsidra u fil-15 ta' Diċembru, 1992 iddeċidit din l-eċċezzjoni preliminari u qalet hekk:

“Illi kwantu segue hija deċiżjoni in parte u preliminari dwar l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut *nomine* dwar l-eċċepita nuqqas ta' ġurisdizzjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti ai termini tal-klawsola numru 20 tal-Polza tal-kariku taħt l-intestatura: *Conditions - Jurisdiction* (a tergo a fol. 20 tal-proċess) li hija hekk:

“Actions against the freight forwarder may only be instituted in the country where the freight forwarder has the principal place of business and shall be decided according to the law of such country”;

Ikkunsidrat li dwar dan il-punt hemm diversi deċiżjonijiet tal-Qrati Maltin. Il-posizzjoni legali hija li klawsoli simili huma legalment validi, madankollu l-inkompetenza tal-Qrati tagħna f'każi simili m'hijiex neċessarjament waħda assoluta. Di fatti f'numru ta' każi, il-Qrati tagħna rritenew li minkejja tali *jurisdiction clause*, xorta waħda huma għandhom is-setgħa li jisimghu l-kawża limitament pero' għall-fini ta' kostatazzjoni tal-mankanzi jew hsarat, skond il-każ, fil-merkanzija ttrasportata u importata u mhux ukoll iżda għall-fini, ta' kundanna dwar ir-responsabbiltà. Dan għaliex hawn si tratta ta' fatti li jistgħu jiġu aċċertati meta ssir l-iskarikazzjoni u għaliex id-domicilju reali huwa dak determinat mil-lok fejn isir il-ħatt (ara wkoll *Pace vs Hili* tas-27 ta' Ġunju, 1990 Qorti tal-Kummerċ)

Fil-każ in diżamina l-*freight forwarder* kien taljan iżda l-merkanzija waslet Malta u giet skarikata biss Malta u d-debiti verifikati, kontrolli u kostatazzjonijiet relattivi għall-ħatt tal-

merkanzija u xi allegati ħsarat fuqha, saru kollha Malta. Għalhekk f'dan il-każ, din il-Qorti żgur hija kompetenti biex ta' lanqas tikkonduċi u tissindika tali kwistjoni;

Għal dawn ir-ragunijiet:

Tiddeċidi billi tichad in parte l-ewwel eċċezzjoni u l-ewwel parti tat-tieni domanda u għalhekk tordna bil-prosegwiment tal-kawża limitatament għall-kostatazzjoni tal-*quantum* tad-danni rreklamati mill-attur *nomine* fit-tieni parti tat-tieni domanda tiegħu spejjeż riservati”;

Kontra din id-deċiżjoni l-kumpannija attriċi intavolat appell billi ssottomettiet illi l-gurisprudenza hija kuntrarja għal dak li gie deċiż;

L-attriċi appellanti għamlet riferenza għas-sentenza **Giovanni Pace *nomine vs* Civitelli** għalkemm sfortunatament mingħajr ma tat indikazzjonijiet ta' data u Qorti;

Pero' l-kwistjoni tal-gurisdizzjoni tal-Qrati tagħna, minhabba esklużjoni pattwita mill-partijiet, bħal ma hija l-klawsola kwotata mill-polza ta' karigu, hija waħda ta' data antika u għalhekk dawk l-omissjonijiet, f'dan il-każ, se jinħafu proprju minhabba f'hekk;

Il-lista ta' sentenzi li l-Qorti jidhrilha li huma partikolarment rilevanti tikkomprenedi:

(a) Kumm. - 5.2.1889 - **Cesareo vs Denaro *ne*** (Vol. XII.127);

(b) Kumm. - 8.6.1889 - **Castagna vs Denaro *ne***

(Vol.XII.252);

F'dawn iż-żewġ sentenzi ġie deciż illi (i) patt ta' esklużjoni ta' ġurisdizzjoni tal-Qrati huwa normalment kontra l-ordni pubbliku pero' meta l-bastiment ikun stranjier u l-merkanzija tkun tghabbiet f'port barrani allura l-konvenut għandu d-dritt li jiftiehem li huwa jissottometti ruħu għall-ġurisdizzjoni tal-post fejn huwa rreġistrat il-vapur jew fejn titgħabba l-merkanzija;

(ċ) Kumm. 6.7.1911 - *Pace ne vs Civitelli ne* (Vol. XXI.III.71, li l-*obiter dictum* tagħha huwa kkwotat fil-petizzjoni ta' l-appell; pero' l-Qorti tippreferi kwotazzjoni aktar ampja:

“la corte come presieduta ritiene che quella clausola nel commercio marittimo deve essere attesa quando colla stessa non venisse recato un grave pregiudizio al caricatore o ricevitore nel senso che il rinviarlo innanzi ai tribunale del compartimento al quale appartiene il vapore, lo metterebbe nella impossibilita' di proseguire la causa, e quando per la natura delle circostanze, per le prove da essere adottato, l'esercizio dell'azione in queste Isole importerebbe economia di spese e non sarebbe pregiudizievole alla difesa per parte del vapore o dei suoi proprietari. In altri termini, la clausola escludente la competenza del tribunale e' soggetta ad eccezioni, avuto riguardo alle circostanze sotto le quali la caricazione puo' essere stata eseguita, ed avuto riguardo al fine per quale quella clausola e' stata introdotta”;

(d) Finalment, din il-Qorti jidhrilha li l-aktar haġa utli li tista' tagħmel hija li tirreferi għas-sentenza riċenti tagħha tas-26 ta' Novembru, 1991 *Micallef et ne vs Chev. S. Mifsud et ne* (Vol. LXXV.II.II.593) fejn hemm kompendju u eżami tas-sentenzi

prinċipali in materja u l-konkluzjonijiet ġurisprudenzjali li saru s'issa. Hemmhekk saret ukoll riferenza għall-prattika tal-Qrati Ingliżi;

Dan kollu affermat, is-sentenza appellata segwiet kompletament din il-ġurisprudenza u qalet infatti:

“Għalhekk f’dan il-każ, din il-Qorti żgur hija kompetenti biex ta’ lanqas tikkonduċi u tissindika tali kwistjoni”;

Fejn, il-kwistjoni, di fatti hija l-allegati ħsarat li saru fil-merkanzija;

Ċertament huwa stran kif l-appellanti wara li fil-petizzjoni ssemmi u jsegwi l-identika ġurisprudenza, u xejn iżjed, imbagħad jippretendi li din il-Qorti kontra dak li tghid il-ġurisprudenza u tghid l-istess petizzjoni, għandha:

“tiċċad interament l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut *nomine*”;

u b’hekk tghaddi:

“biex tiegħu konjizzjoni tat-talbiet kollha ta’ l-esponenti”;

Biex b’hekk ma tosservax il-limitazzjoni tal-ġurisdizzjoni li l-ġurisprudenza aċċettat u stabbiliet wara li tkun investigat u stabbiliet il-fatti u l-provi kollha, li l-Qorti Estera magħzula mill-partijiet eventwalment issib għad-disposizzjoni tagħha meta tasal biex tiegħu konjizzjoni tal-kumpliment tal-proċedimenti;

B’hekk jirriżulta li l-appell tal-kumpannija attriċi mhuwiex

sostenut b'ebda argument jew suffragat b'xi sottomissjoni ta' natura ġuridika jew ġurisprudenzjali, u l-petizzjoni hija mhux biss eżercizzju ta' *non sequitur* imma wkoll sillogistikament slegata;

Għalhekk l-appell huwa miċhud u l-atti għandhom jintbagħtu lura quddiem l-ewwel Qorti għall-kontinwazzjoni tal-kawża;

Spejjeż ta' dan l-appell għall-appellanti.

